

ОЛЕКСАНДР БІЛАШ

МЕЛОДІЯ

ПОЕЗІЇ

КНІВ · ВИДАВНИЦТВО ЦК ЛКСМУ „МОЛОДЬ” · 1977

МУЗИКА СЛОВА

Сорок шість років тому Олександрові Івановичу Білашу пощастило народитися в Градизьку на Полтавщині, в акваторії, означеній такими творчими верховинами, як Лисенко, Калачевський та брати Майбороди, з одного плеча; Котляревський, Гоголь, Панас Мирний та Гончар — з другого.

У цій благовісній атмосфері, просвітленій магією музики і слова, де в кожного за плечима — від хлібороба до вчителя, від інженера до партійного працівника — стоять могутні традиції української народно-пісенної культури, забрунькувався і щедро розквітнув талант Білаша-композитора, на позитиві якого — опера «Гайдамаки», моноопера «Балада війни» на слова Івана Драча, оперета «Чиста криниця», музика до численних фільмів. Пісні ж його рекомендацій не потребують: їх належно оцінила бурхливими оплесками всесоюзна аудиторія.

...І все ж: спочатку було слово.
Психологія творчості — сфера надто тонка

й делікатна, аби пояснити її однозначно. Тут що не індивідуум, то свій закон. Як народжується той чи інший задум, деталь, мелодія вірша — не кожен поет зважиться відповісти. В крайньому випадку натякне на підсвідомість.

Та в одному зійдемося ми: спочатку було слово. Від нього і колір, і мелодія, воно лежить наріжним каменем у підвалинах задуму. Воно — альфа і омега творчості. Це — в поетів.

І в композиторів — осмілюсь твердити: спочатку було слово. Бо з ким би з музик мені не доводилося зустрічатися, всі вони, передовсім піснярі, «одягають» мелодію в слово, всі вони подумки віршують.

Олександр Білаш почав писати вірші давно. Певне, ще до того, як ступив на композиторську дорогу. Хоч сам він про це скромно примовчує. Отож поезія для нього не принагідна забаганка, не хобі, а справа серйозна, обов'язок серця.

Вірші його знаю давно, відтак і не здивувався, коли до моїх рук потрапив рукопис цієї збірки. Непокоїло інше: як звучатимуть оті поезії, котрі знав окремо, під одним дахом, чи складуть вони книжку природно інтонаційно, а чи, як то трапляється, будуть кожна сама по собі.

На щастя, збірка вийшла цілня, до того ж на досить доброму професіональному рівні. Позначилася давня дружба Олександра Білаша з поетами-піснярами, невтомна праця з словом і над словом, невиситимий інтерес його до поезії як української, так і союзної та зарубіжної. Одне слово, він прийшов у літературу не поза городами, навмання, а орієнтуючись на віхові здобутки сучасної поезії.

Особливо приємно, що Олександр Білаш не ілюструє себе як композитора, а виводить поезію за межі свого фаху на магистралі нашого поліфонічного життя. Його вірші не придаток до музики, а самостійні художні твори, котрі мають свою музику — музику слова. У них — все те, що на серце лягло, і те, що можна сказати лише словом.

...У кожного з нас є своя гора. Хай то буде Говерла, чи не зареєстрований картографами горб, чи просто — батьківський поріг. Є своя гора і в Олександра Білаша, його улюблена Пивиха, не така вже й висока, як на планетарні масштаби. Але бачиться йому з тої гори не тільки батьківська хата, та окраєць Дніпра, та на обрії білі села. Бачиться йому вся республіка, увесь наш Союз, бо на ту гору він

й делікатна, аби пояснити її однозначно. Тут що не індивідуум, то свій закон. Як народжується той чи інший задум, деталь, мелодія вірша — не кожен поет зважиться відповісти. В крайньому випадку натякне на підсвідомість.

Та в одному зійдемося ми: спочатку було слово. Від нього і колір, і мелодія, воно лежить наріжним каменем у підвалинах задуму. Воно — альфа і омега творчості. Це — в поетів.

І в композиторів — осмілюсь твердити: спочатку було слово. Бо з ким би з музик мені не доводилося зустрічатися, всі вони, передовсім піснярі, «одягають» мелодію в слово, всі вони подумки віршують.

Олександр Білаш почав писати вірші давно. Певне, ще до того, як ступив на композиторську дорогу. Хоч сам він про це скромно примовчує. Отож поезія для нього не принагідна забаганка, не хобі, а справа серйозна, обов'язок серця.

Вірші його знаю давно, відтак і не здивувався, коли до моїх рук потрапив рукопис цієї збірки. Непокоїло інше: як звучатимуть оті поезії, котрі знав окремо, під одним дахом, чи складуть вони книжку природно інтонаційно, а чи, як то трапляється, будуть кожна сама по собі.

На щастя, збірка вийшла цільна, до того ж на досить доброму професіональному рівні. Позначилася давня дружба Олександра Білаша з поетами-піснярами, невтомна праця з словом і над словом, невоситимий інтерес його до поезії як української, так і союзової та зарубіжної. Одне слово, він прийшов у літературу не поза городами, навмання, а орієнтуючись на віхові здобутки сучасної поезії.

Особливо приємно, що Олександр Білаш не ілюструє себе як композитора, а виводить поезію за межі свого фаху на магістралі нашого поліфонічного життя. Його вірші не додаток до музики, а самостійні художні твори, котрі мають свою музику — музику слова. У них — все те, що на серце лягло, і те, що можна сказати лише словом.

...У кожного з нас є своя гора. Хай то буде Говерла, чи не зареєстрований картографами горб, чи просто — батьківський поріг. Є своя гора і в Олександра Білаша, його улюблена Пивиха, не така вже й висока, як на планетарні масштаби. Але бачиться йому з тої гори не тільки батьківська хата, та окраєць Дніпра, та на обрії білі села. Бачиться йому вся республіка, увесь наш Союз, бо на ту гору він

піснею запрошує і Миколу Лисенка, і братів Майбород, і росіян — Сергія Єсеніна та Василя Федорова, і москвича Шостаковича, і лєнінградця Петрова. Однині ж ті обрії розкриляться йому ще ширше, бо поруч пісні стало слово, котре в себе вбирає світ і осягає безмежжя собою.

Борис Олійник.

* * *

Моя любов — невтомні мама й тато,
Вони мені подарували світ.
А в тому світі прадідівську хату,
І солов'я, і яблуневий цвіт...

Судьби моєї калинова зірка
Зійшла із їхніх полинових літ.
Було всього: і солодко, і гірко,
І мед натхнення, і солоний піт.

Іду у вічній вірі і довірі
Шукати вічно й вічно щось губить,
Щоб правді і неправді знати міру,
Уміти ненавидіти й любити.

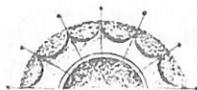

МАТЕРІ

Та ж сама стежка, і дерева ті,
 І ті ж поля, і хати при дорозі,
 Лиш ворон у тривожній чорноті,
 Немов чаклун на отчому порозі,
 Роковано черкнув своїм крилом
 І шугонув із двору чорним шумом.
 І стала чорна хмара над селом,
 І білий день вгорнувся чорним сумом.
 Померла мати — от і всі слова.
 Померла мати — коротко і ясно.
 Я чую, як сивіє голова,
 І за сльозою очі мої гаснуть.
 Померла мати — тут не до сльози.
 Померла мати — навіть не до крику!
 Якої ж мені вимолить грози,
 Щоб розбудить її, малесеньку
 й велику?!

Піду до сонця — з ним вона вставала,
 У полі разом з ним росу пила.
 Його проміння в житній сніп ховала,
 Мене його промінням сповила.
 Та коли й сонце вже не допоможе —
 Життя земного вічне джерело,—
 Я місяця і зорі розтривожу,
 Схилю в мольбі своє сумне чоло:

Нехай її до себе заберуть,
 Раптово обернувши дивним птахом,
 Щоб завше їй стелилась тиха путь
 Під зоряним Чумацьким вічним
 Шляхом.

* * *

Я так чекаю сонячної днини,
Як мати першої в житті дитини,
Як навесні стурбована земля
Чекає серцем зерня-немовля.

Я так чекаю сонячної днини,
Як сіно в лузі доброї години,
Як небо влітку жайворонка спів,
Як хворий — на підтримку добрих
слів.

Я так чекаю сонячної днини,
Як ласки від найближчої людини,
Як проліска, що став понад сніги,
Звільнившись від зимової нудьги.

Я так чекаю сонячної днини...

БУЛО СЕЛО

Було село.
Довкола нього луки.
Ще далі — ниви навсєбіч пливли.
Село гуло —
Тріщали закаблуки,
Пісні до ранку мед-вино пили.
І місяць був.
Незайманий, цнотливий.
Ховався в хмарах, як любов цвіла.
Гули вітри
І шаленіли зливи,
Коли любов ображена була.
А ще гора...
Як світ стара — Пивиха.
В моїм житті найвища з усіх гір.
Внизу Дніпро,
А в небі пісня тиха
Вигострювала слух мені і зір.
Було село,
Було і вічно буде.
До нього завше йтиму молодим.
Там батьків сад —
Зеленочубе чудо,
І яблука — вогонь, і сливи — дим.

Дитинство там
Сховалося за гору
І вигляда з доріг мене сюди.
І я лечу до сонячного двору,
Щоб цілувати мамині сліди.

Мое село...
Кленове і вишневе,
Із піками тополь на видноті,
Завжди було
І в заметіль — травневим
І стало пам'яттю і совістю в житті.

КОВАЛЬ

Кує коваль, поковує,
Пісню вусом приховує.
Гудуть м'язи на все тіло —
Горить в його руках діло.

Кує коваль, постукує,
Стуком людей погукує,
Мов грається він молотом,
Ударить — іскри золотом.

Зітха коваль чорним міхом —
Горить вогонь лютим сміхом,
Аж біліє весь од злості
Та залізу ломить кості...

Кує коваль, поковує,
Вусом пісню приховує.
Гудуть м'язи на все тіло —
Добре коваль робить діло!

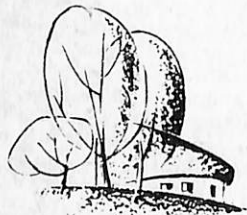
ДІДИ

Сидять під клунею навпочіпки діди,
Немов старі ціпи, спрацьовані на житі,
Немов човни, на берег кинуті з води,
Що штормами і вірюганом биті.

Скупі слова, як яблука доспілі,
Злітають з уст і входять у вуста.
На руки голови схиливши побілілі,
Пливають діди, як лебеді, в літа.

ГОРА ПИВИХА

Коли і хто назвав тебе Пивихою,
 Не знають люди в нашому селі.
 Промчались роки над тобою вихором,
 По-запорозьки, хвацько у сідлі.
 А ти стоїш, покраяна яругами,
 Укрита запахущим чебрецем.
 Прийшли до тебе із хорошим другом ми
 За першим вересневим вітерцем.
 Прийшли до тебе запашними луками
 Своє дитинство звірити тобі,
 Аби вертати з радістю і муками,
 Що між людьми надбали ми собі.
 Ти нас вела таємними стежинами
 До схованого в скелі джерела.
 О, скільки раз у спраглі дні тужили ми
 За тою прохолодою села!
 Як до матусі, до гори припали ми,
 Пили з криниці, та й не напились,
 На двох купальське вогнище розпалене
 Заготило ранком, як колись.
 Коли ж і хто назвав тебе Пивихою,
 Не знають ні діди, ні вчителі,
 Та все життя для нас ти будеш віхою
 На цій великій батьківській землі.

* * *

Бабусі Варці

Мабуть, так їй на роду написано:
Щастя, замолоду заколисане,
Так і не проснулося,—
Про бабу забулося.
Працювала на всю державу,
А натомившись, лягла на лаву,
Та руки під голову
(а вони — як олово).

Намозолені сапами й вилами,
Переплетені синіми жилами,
Як склала — заснула, зморена,
І роками, і горем зборена...
І приснились їй коні,
що підковами дзвонять,
Та крутими боками вилискують,
Та очима вогнисто блискають.
І стоять уже на порозі,
запряжені у воза...

Сонце — соняшник і соняшник — сонце
Першими у віконце
Глянули... та й отерпли —
Баба Варка умерли.
Вибив шибку в старенькій хаті вітер,

Дві сльозинки останні витер
І рвонувся — двері навстіж,—
від порогу
Промести останню путь-дорогу.
Впали гриви коням до копит...
Літо бабине на цвинтарі кипить.

ЖУРАВЛИНІ КЛЮЧІ

Чому вас називають журавлями,
журавлі,
Невже за пісню, що тремтить журбою?
Ви замикаєте крайнебо у моїм селі
І забираєте ключі з собою.

Куди, кому свої жалі несете, журавлі,
Коли вас в ірій підіймає осінь?
В яким кутку тривожної землі
Ви відмикаєте ключами неба просинь?

Яке б на вас не впало бездоріжжя,
журавлі,—
Летіти вам і днями і ночами...
Не загубіть ключі свої в чужій імлі
І повертайтеся в село мое з ключами.

* * *

Дикий голуб туркоче
У відчинене в сад вікно,
І забуте давно
Знов воскреснути хоче.

Молодими півнями
Розбуджені юності дні
Повертають мені
Мою весну піснями.

А ровесниці-вишні
Підійшли аж під саму хату
І, як сестри сорочку брату,
Вікна вітами вишили.

Дикий голуб туркоче
У відчинене в сад вікно,
І забуте давно
В душу сонцем хлюпоче.

* * *

Пахне яблуками цвіт
Лоскітно, духмяно.
Солов'ї на цілий світ
Розспівались п'яно.

З пелюсток, як із чарок,
П'ють сріблясті роси
І говорять до зірок,
Вийти з хати просять.

* * *

Степ хоче пити,
А спека закручує вихор
Штопором у хмару,
Що ніби корок міцно ввігнана
У пляшку неба.
Раптом — постріл...
Степ сміється,
Ріллями — пошерхлими губами
Припадає, п'є
І хмеліє.

* * *

Перестигло жито, сиплеться пшениця,
 Де ж ви заблукали, косарі?..
 Тужать в лузі чайки, пахне косовиця
 Зіллям ворожбитським на зорі.

Полягали хлопці в роси на облозі,
 Полягали спати та й забули встать.
 Сплять вони ще й досі при битій дорозі —
 Сниться їм нескошена сіножать...

НАПІВЖАРТ

Ми всі однакові були,
 Коли ганяли споришами,
 Коли сідали за столи
 І упрівали над борщами.

Ми всі однакові були,
 Поки росли на хлібі й каші,
 Поки синці у нас цвіли
 І всі садки ставали наші.

Усе було, всього було...
 Замість штанців штани оділи,
 Свое покинули село,
 Бо світ побачить захотіли.

Ми всі однакові були...
 Спливли літа, як за водою,—
 Одні чинами обросли,
 А інші... бородою!

Ми всі однакові були...
 Та не однаковими стали,—
 Одні джмелями відгули,
 А інші... солов'ями
 заспівали.

* * *

Народившись серед моря
Від безодні й злого вітру,
Непомітно підростала

грізна хвиля.

Ще коли була малою,
Пробувала свою силу
На бортах із дуба й сталі

і на веслах.

Кидалась вона й на камінь,
Що зайшов скупатись в море,
У воді стояв по пояс

зовсім голий.

Била його тупо в груди,
Аж бурунилась од люті.
Він холодним і байдужим

залишався.

І, знесилена, покійно
Цілувала берег в ноги,
Що ліниво вигрівавсь

на сонці.

Берег добре знав підступність
Тих жорстоких поцілунків
І тікав від них до скелі

мовчазної.

* * *

Пахне стигле жито у полях,
Жайворонки вишивають небо,
Солов'ї стомились по галях —
Літо йде давно уже до тебе.

Важко йде, налите урожаєм,
Піт йому напрошується в очі.
Йде, зерном дзвенить і не зважає
На спочинок в прохолоді ночі.

* * *

Хлюпнула пролісками в небеса весна —
 Задумала в зими права забрати.
 До клена в лісі горнеться сосна,
 Дніпро руйнує скрижанілі грати.

Біжать, штовхаються малесенькі
 струмочки,
 Як діти, ледве навчені ходять.
 І випускає верболіз kota-коточка,
 Земля збирається із трав сорочку шить.

Сп'янілий вітер — третій волоцюга —
 Дівчатам гудзики на пальтах розстібає,
 І теплий дощ, запригши хмари цугом,
 Мов кінь копитами, упертий сніг довбає.

* * *

Він відрізнити сам не міг
 У полі жито від пшениці.
 Ні разу в лузі не приліг
 Води напиться з криниці,

Ні разу спини не зігнув
 Підняти з пилюги okayця:
 Прожив життя — і не збагнув,
 Як дітям хліб несуть від зайця.

* * *

Не видно друзів щось уже давно...
 А замість них лакузи в'ються роєм,
 Влітають у відчинене вікно
 І солодко гудуть фальшивим строем.

Та я, на щастя, маю добрий слух,
 Не довіряюсь скімленню-дзижчанню.
 Жену їх з хати, як у спеку мух,
 І друзів жду, як пісню не останню.

* * *

Пужнули, наче хлопчаки, опеньки
 Із видолінка на пеньки.
 Беретики на всіх руденькі,
 На шийках — білі рушнички.

Після дощу, уміті, чепурненькі,
 На сонці гріються опеньки,
 Та тільки десь зашелестить —
 В траву ховаються уміть.

* * *

Знов іду селом у рідну хату,
Серце крилами від радості тріпоче:
Здрастуйте, мої старенькі мамо й тату,
Я у вас борщу поїсти хочу.

Отого борщу, з яким ізмалку
Виростав і виріс я нівроку,
Отого, що в поле через балку
На обід носив я вам до току.

А ще... із печі чи од зайця
Взяти б хліба з попільцем зісподу,
Одломить смаглявого окрайця
І вмочити у джерельну воду.

Так і ви любили, мамо, їсти,
Дорога моя посріблена селянко,
Як ішли у поле колосисте
Хлібові вклонялись на світанку.

Як навчили пісню шанувати,
Щирим будь з людьми у щасті й горі...
Де б не йшов я — світять з вікон хати
Рідні очі матері, мов зорі.

* * *

Вже вітри вудила десь гризуть,
Бо за літо нагуляли силу...
Випинають груди, шиї гнуть,
Хочуть, щоб по світу їх носило.

Вже звились, шалені, дубала,
Заіржали, розметавши гриви,
Табуном рвонулися, грайливі,
Аж земля під ними загула.

* * *

В глухім кутку, у непролазних тонях,
 Ловили риби сонячний промінчик,
 Старий карась — червоноперий сонях —
 Схопив губами промінець за кінчик.

І тягне в глибину його, дивак, осатаніло,
 Пихтить, старий, аж мліють плавники.
 Оторопіле сонце потихеньку сіло,
 Прив'язане за промінець, в чагарники.

* * *

У сухий сучок ялини
 Дятел б'є, як в бубон.
 Осінь сонцю для цілунку
 Підставляє губи.

Гоготить пожежа в лісі —
 Осінь на порозі,
 І вертають снігурята
 В зиму до морозів.

* * *

Полетіли гуси над лиманом,
Щось собі гелгочучи сумне.
Закружляли високо над ланом,
У політ покликали мене.

Здаленіли... тільки сиза смуга
Потяглася до чужих світів.
А мене любов моя і туга
Прип'яла до луків і садів.

* * *

Труть траву деркачі
На Десні опівночі.
Аж лящать береги
Перегуком півнячим.

Вийшов пастиись туман
Білою отарою,
Зазвучала трава
Тихою гітарою.

І вода молода
В шелюзі шепочеться,
І піщаній косі
Викупатись хочеться.

Крок — і я вже пливу,
Сам собі дивуюся:
Як це я у Десні
З зорями цілююся?

* * *

Навшпиньках в небо зводяться дощі
 І на налігач хмари припинають.
 Вітри на вітах романсеро грають,
 Накинувши невидимі плащі.

Міняють ритми, темпи, голоси.
 Та раптом тихо тенькнув камертон...
 Куняє в хаті зледачілий сон,
 І ледве чути десь громів баси.

Дощі загрузли в землю по коліна,
 Із сили вибились, не можуть далі йти.
 Між небом і землею зводяться мости —
 Веселку сонце посила дощам на зміну.

* * *

Я іду і мов не дишу —
 Так боюсь розхлюпать тишу,
 Що сховалася в тумані,
 Серед поля в ранній рані.

Став і серцем відчуваю
 Шепіт нового врожаю,
 Що лежить як в сповиточку
 В зерняточку-колосочку.

Раптом вдарили литаври —
 Сонце в землю кида лаври.
 Вже з туманом тиша б'ється —
 Жайвір піснею сміється!

* * *

Пахнуть липи липнево медом,
Гудуть гречки аеродромами.
Теплим літом іду до тебе,
Серпнем до тебе іду натомленим.

Пахнуть грибами осінні ліси,
Пахнуть узимку гриби лісами,
Твої очі — дві краплі живої роси,
Подаровані небесами.

Пахнуть руки твої мені теплою
хатою,
Губи пахнуть терпкою ожиною.
Я прийду і тебе посватаю —
Тільки ти мені можеш бути
дружиною.

* * *

Я полюбив свій край ізмалку
За сизі ранки на воді,
За свіжовикошену балку
При тихій росяній ході.

За пісню, жайвором почату,
Що тчеться з чистих промінців,
За біло вибілену хату
І за духмяність чебреців.

Люблю за колос, міддю литий,
За найпрозорішу блакить,
За травень, грозами умитий,
Коли він молоком кипить.

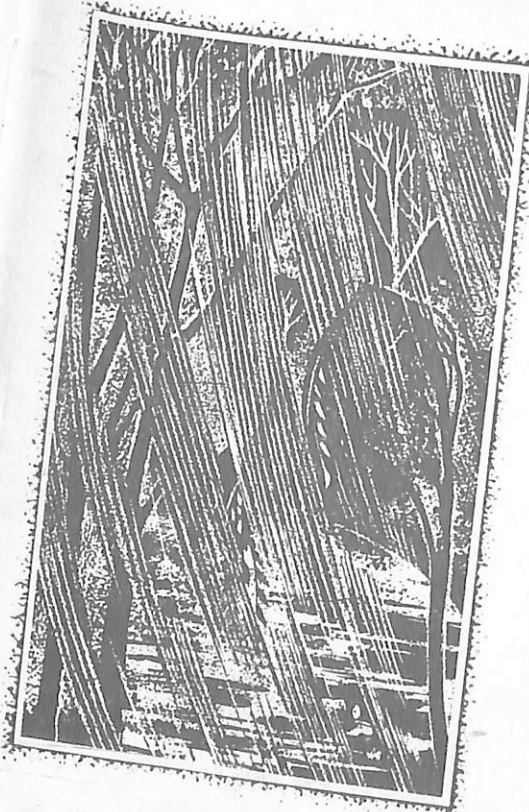

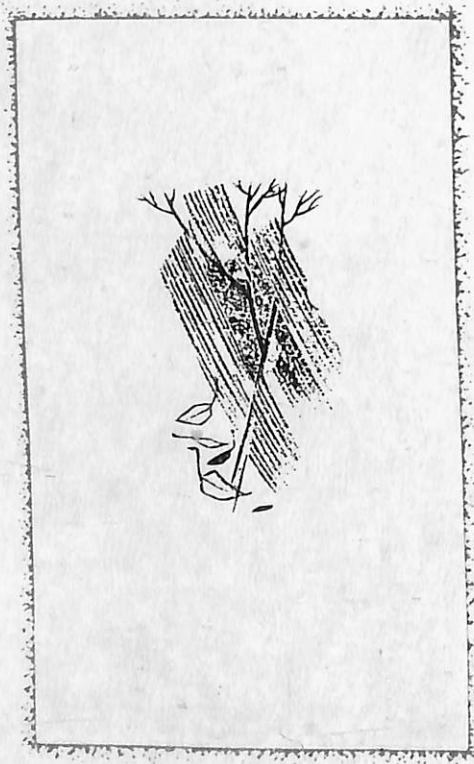
* * *

Розбивають ніч на такти молоді півні
 Ще ламкими недостиглими піснями.
 Горло зорями полощуть до нестями
 І до ранку не дають заснути мені.
 Не біда, що пісня не виходить —

кришиться.

З ким в житті такого не було?
 Ще не раз півні у тишу ночі впишуться
 І розбудять на зорі село.
 А поки що... хай кричать червоногребенні,
 А поки що хай дратують, забіяки.
 Я іду до них у ніч, бо не заснуть мені,
 Будем зорі в пісню брать, як нотні знаки.

* * *

Ходить ранок парубком щасливим,
Тихо трусить яблуні і сливи.
Темно-сині хлопець має очі,—
В'януть перед ними мрійні ночі.

В'януть ночі при його появі,
Топляться від горя в тихім ставі.
Навіть горді і холодні зорі
Гаснуть од розпуки в морі.

Босоніж гарцює парубійко,
З місяцем хотів затіять бійку,
Та згадав, що інша є робота —
Треба сонцю відчиняти ворота.

ІЗ ЦИКЛУ
«МЕЛОДІЯ І СЛОВО»

(МІНІАТЮРИ)

* * *

Як шкода слів, побитих до синців
Бездарністю і неміччю поета.
Заштовхані в рядки, як вівці в хлів,—
Вони кричать і рвуться до варпета¹.

* * *

Якщо свою ти совість змушував
мовчати
Тоді, коли хотілось їй
кричать,—
За правду, чоловіче, не ставай
на чати.
На смерть за неї — не тобі
стоять.

¹ Варпет — майстер (вірм.).

* * *

Мої думки, як ошалілі, скачуть,
Одні гризуть мене, другі лоскочуть:
Чому одні весь вік свій німо плачуть,
А інші все життя регочуть?

* * *

Чужі для мене нищість і пиха,
Як чарка напоказ, завжди суха,
Як совість, що за безцінь продається,
І як вино, що на дурничку п'ється.

* * *

Коли підлеглий твій не має зовсім вади,
Знімає ненароком ніби пух з твого плеча,—
Остерігайся, він найпершим тебе зрадить
І першим виб'є з рук твоїх меча.

* * *

Він був художник і поет —
Профан у кожнім ділі в міру,
Про фарби написав сонет...
І використав тільки сіру.

* * *

Не вірте заздрісникам! — Чорна в них
робота.

Одна у них за цілий вік турбота:
Когось ославити, когось перекупить.
Туди-сюди... а в гаманці дзвенить.

* * *

Він в музиці усі канони знав,
Використовував як треба домінанту.
Але, на жаль, багато злості мав,
І — місця не лишилось для таланту.

* * *

Буває інколи надміру
 До золота подібна мідь...
 Покіль не візьмуться за справу
 ювеліри.

* * *

Хоч і великі мастаки
 шпаки на копії,
 Та коли-небудь стать оригінальними
 Для них — утопія.

* * *

«Полети!» — у вирій кличуть гуси.
 «Полети!» — курличуть журавлі.
 ...Голову схиляє світло-русий
 Соняшник до рідної землі.

* * *

Злились в мені мелодія і слово
 воедино,
 Як батька-матері любов в дитині,
 Як два однакових крила,
 Що піднімають в небеса орла.

* * *

Переді мною клавіші лежать
 У строгому порядку — чорні й білі.
 Хлоп'ята-пальці весело біжать
 У сад мелодій врати звуки спілі.

* * *

Не хочу жить ні тихо, ані з шумом,
 До людських кривд сліпим не хочу быть!
 Брехню вбивати хочу правди струмом —
 Мого життя у цім найвища суть!

* * *

Найкраща музика для мене — тиша.
 Найкращі вірші ті, що ще напишуть.
 І визнаю єдине я кохання,
 Що, народившись уночі, не гине зрання.

НЕДРУГОВІ

Ти народився просто неба, десь під буком
 Вночі, коли вовцюги страшно вили.
 Тобі співали колискову круки,
 А солов'ї від жаху поніміли.

МАЙЖЕ ПРИТЧА

Коли людина перед вами вихваляється,
 Що вся вона з порядності й чеснот,
 Ви натяком замкніть їй рот:
 Скажіть, що навіть плюс
 З двох мінусів складається.

* * *

Ген за гори за Карпати
Покотилось сонце спати,
А туман побрів долиною
Під червоною калиною,
Ліг спочити на покоси
Та й розсипав срібен-роси.
Вже зоря вечірна вмилася,
В чистих росах заіскрилася,
Що на травах, як намистечко,
Почіплялися за листячко.
Верби коси розпустили,
І в ставу заснули хвилі.
Тихо землю ніч колише,
Сон свою поему пише.

* * *

Ходять хвилі до лиману на спочинок,
 Зморені, збираються на сон.
 Розправляють, наче коні, спини,
 Від жорстких і змилених попон.

Ходять хвилі все життя горбаті,
 І не кожна знайде свій лиман...
 Мруть одні в старій і затхлій гаті,
 Впливають інші в океан.

* * *

Отака вона, вся Україна,—
 З чистих вод та із чорного поту.
 Із печальної пісні чайної
 Та із жарту, гострішого шроту.

Отака вона, вся Україна,
 Як розкрилені мамині руки,
 Щоб вітати з поверненням сина
 І хапати за поли розлуку.

ХАТА БЕРНСА

Горби шотландські, прибрані у верес,
Очима грів я всю дорогу,
Як їхав уклонитись хаті Бернса,
Козацьку шапку зняв перед порогом.

Так само, як і в нас, на Україні,
Під бронзовим вітрилом очерету
Пливе вона, напнувши небо синє,
У тиху вічність, на зорю поета.

ДИПТИХ

I

Між Люксембургом і Намюром
Гойдаються в лісах Арденни.
І за старим, як вічність, муром
Співають молоді антени.

Статечна сива старина,
Покрита мохом, цвіллю й дерном,
За штофом доброго вина
В обіймах умліва з модерном.

Гуде гудрон, органять дзвони,
Цвіте дорога кольорами,
Земля, поділена на зони,
Кричить красивими дворами.

І я вбираю все це в очі
І навіть душу розкриваю...
Та серце іншої шепоче,
Та серце іншої співає.

Тієї, що почув од мами,
Коли побачив білий світ,
Тієї, що стала над громами
На все життя — як заповіт!

ХАТА БЕРНСА

Горби шотландські, прибрані у верес,
 Очима грів я всю дорогу,
 Як їхав уклонитись хаті Бернса,
 Козацьку шапку зняв перед порогом.

Так само, як і в нас, на Україні,
 Під бронзовим вітрилом очерету
 Пливе вона, напнувши небо сине,
 У тиху вічність, на зорю поета.

ДИПТИХ

I

Між Люксембургом і Намюром
 Гойдаються в лісах Арденни.
 І за старим, як вічність, муром
 Співають молоді антени.

Статечна сива старина,
 Покрита мохом, цвіллю й дерном,
 За штофом доброго вина
 В обіймах умліва з модерном.

Гуде гудрон, органяць дзвони,
 Цвіте дорога кольорами,
 Земля, поділена на зони,
 Кричить красивими дворами.

І я вбираю все це в очі
 І навіть душу розкриваю...
 Та серце іншої шепоче,
 Та серце іншої співає.

Тієї, що почув од мами,
 Коли побачив білий світ,
 Тії, що стала над громами
 На все життя — як заповіт!

II

В Брюсселі вулиці веселі —
Танцюють вечором вогні...
Тільки дівчата на панелі
Стоять приречено сумні.

В Брюсселі вулиці веселі —
Пливуть, біжать, гарцюють дні.
Сидять і кличуть до постелі
У ледь підсвіченим вікні.

Мадонни... пензля Рафаеля.
У безсоромній наготі,
Закутавшись у тюль готелю,
Застигли в рамах, як святі.

В Брюсселі вулиці веселі —
Вітрини золотом іржуть,
А на околиці в борделі
Мадонни хліб важкий свій жнуть.

Спаливши сором свій на попіл,
За невеликі хабарі
Вмирають світові на докір,
Як пустоцвіти, матері.

ЩАБЛІ

Відомо, що шаблі в драбині
Затиснуті між двох стропил,
Всі на один копил,
Є верхні,

нижні є

і є посередині.

Та і між ними точиться війна
За право бути ближче до горища.
Забули істину (вона ж одна):
Назавтра той, що був найвище,
Опиниться біля землі —
Поставить дядько навпаки драбину,
І нижні — верхні вже шаблі,
Ім першим підставляти спину.
Є думка, що жива й понині:
Як ти драбину не крути,
Хоч став її під всі кути,—
Найкраще тим шаблям,
Що всередині.

* * *

Я прочитав думки, затиснуті у риму.
Замовк на мить, щоб їхню суть збагнуть,
Відчувши правду в них і силу незбориму,
Я їм до серця відкриваю путь.

І падають на клавіші слова, як болі,
Через мою незайману сльозу...
Квітчають чисте небо жайворонки в полі,
Спиваючи з мелодії росу.

ЗМІСТ

Музика слова. <i>Борис Олійник</i>	5
Моя любов — невтомні мама й тато	9
Матері	10
Я так чекаю сонячної днини	12
Було село	13
Коваль	15
Діди	16
Гора Пивиха	19
Мабуть, так їй на роду написано	20
Журавлині ключі	22
Дикий голуб туркоче	23
Пахне яблуками цвіт	24
Степ хоче пити	25
Перестигло жито, сиплеться пшениця	26
Напівжарт	27
Народившись серед моря	28
Пахне стигле жито у полях	31
Хлюпнула пролісками в небеса весна	32
Він відрізнити сам не міг	33
Не видно друзів щось уже давно...	34
Пужнули, наче хлопчак, опеньки	35
Знов іду селом у рідну хату	36
Вже вітри вудила десь гризуть	37
В глухій кутку, у непролазних тонях	38

* * *

Я прочитав думки, затиснуті у риму.
 Замок на мить, щоб їхню суть збагнуть,
 Відчувши правду в них і силу незбориму,
 Я їм до серця відкриваю путь.

І падають на клавіші слова, як болі,
 Через мою незайману сльозу...
 Квітчають чисте небо жайворонки в полі,
 Спиваючи з мелодії росу.

З М І С Т

Музика слова. Борис Олійник	5
Моя любов — невтомні мама й тато	9
Матері	10
Я так чекаю сонячної днини	12
Було село	13
Коваль	15
Діди	16
Гора Пивиха	19
Мабуть, так їй на роду написано	20
Журавлині ключі	22
Дикий голуб туркоче	23
Пахне яблуками цвіт	24
Степ хоче пити	25
Перестигло жито, сиплеться пшениця	26
Напівжарт	27
Народившись серед моря	28
Пахне стигле жито у полях	31
Хлюпнула пролісками в небеса весна	32
Він відрізнити сам не міг	33
Не видно друзів щось уже давно...	34
Пужнули, наче хлопчак, опеньки	35
Знов іду селом у рідну хату	36
Вже вітри вудила десь гризуть	37
В глухій кутку, у непролазних тонях	38

У сухий сучок ялини 39
Полетіли гуси над лиманом 40
Труть траву деркачі 41
Навшпиньках в небо зводяться дощі 42
Я їду і мов не дишу 43
Пахнуть липи липнево медом 44
Я полюбив свій край ізмалку 45
Розбивають ніч на такти молоді півні 46
Ходить ранок парубком щасливим 49

ІЗ ЦИКЛУ «МЕЛОДІЯ І СЛОВО»
(М і н і а т ю р и)

Як шкода слів, побитих до синців 50
Якщо свою ти совість змушував
мовчати 50
Мої думки, як ошалілі, скачуть 51
Чужі для мене нищість і пиша 51
Коли підлеглий твій не має зовсім
вади 52
Він був художник і поет 52
Не вірте заздрісникам! —
Чорна в них робота 53
Він в музиці усі канони знав 53
Буває інколи надміру 54
Хоч і великі мастаки 54
«Полети!» — у вирій кличуть гуси 55
Злились в мені мелодія і слово 55
Переді мною клавіші лежать 56
Не хочуть жити ні тихо,
ані з шумом 56
Найкраща музика для мене — тиша 57

Недругові 57
Майже притча 58
Ген за гори за Карпати 61
Ходять хвилі до лиману на спочинок 62
Отака вона, вся Україна 63
Хага Бернса 64
Диптих 65
Щаблі 67
Я прочитав думки, затиснуті у риму 68

У с
Пол
Тру
Нав
Я ід
Пах
Я по
Розс
Ход

*Александр
Иванович
Билаш*

МЕЛОДИЯ

Стихи
«Молодь»

(На українском языке)

Художне оформлення

М. М. Усова

Редактор

А. С. Камінчук

Художній редактор

В. П. Мазниченко

Технічний редактор

С. Г. Овсієнко

Коректор

С. І. Гайдук

Інформ. бланк № 648

Здано на виробництво 10.III. 1977 р.

Підписано до друку 11.VIII. 1977 р.

БФ 30073. Формат 70×108^{1/8}.

Умовн. друк. арк. 1,58. Обл.-вид. арк. 1,51.

Зам. 1405. Тираж 16 000. Папір тифдручний.

Ціна 40 коп.

Орден «Знак Пошани»

видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь»,

Київ, Пушкінська, 28.

Київська книжкова фабрика «Жовтень»

республіканського виробничого

об'єднання «Поліграфкнига»

Держкомвидаву УРСР,

Київ, вул. Артема, 23а.

Я
Я
м
М
Ч
К
в
В
Н
ч
В
Б
Х
«Г
Зл
П
Не
ан
На

